

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Б У Д Ъ Г О Т О В

0+

Имде лий

1933 ий 1 февраль годсек лектеш

Пырля лудына, келшен илена

7-9 августышто Йошкар-Оласе Чарла кремльыште II Марий книга фестиваль эртаралтын. Тушко Марий Эл, Татарстан, Башкортостан, Чуваший, Мордовий, Удмуртий, Коми республикла, Виче, Рязань кундемла, Моско, Санкт-Петербург олала да Беларусь Республик Минск оласе савыктыш пöртла гыч участник-влак ушненыт.

Фестиваль кышкарыште кугыен ден йоча-влак чонлан келшыше книгам наледеныт, мастер-класлаште у сомыллан тунемыныт, концертым онченит, серызе-шамыч дене вашлийын кутыреныт. **Снимкыште** «Кече» йоча журналын эртарыме мастаргудыш ушнышо ўдыр-влакым ужыда. Нуно йомакым возаш тунемыныт.

Оля Майкован
фотожо.

Шернур
округ гыч чолга,
уста Васеевмытын
вийже – тукум
кылыште.

Арбор школ гыч
Ульяна Фёдорован
спорт туризм дене
тангасымашлаште
сенгымашыже
ятыр.

Мо тыгай
оңарчык?
Вашмут –
«Ший шондык»
лаштыкыште.

Черетан сенгымаш

Пөтъял школын түнемшыже-влак Дарья Алексеева ден Мария Степанова **(снимкыште)** «Погружение в АгроТех» всероссийский аграрный кенжеж школыш миен коштыныт. Тушко кугурак класлаште түнемше-влак Российын латкуд кундемже гыч ушненыт. Ёдыр-рвезе-шамыч ялозанлык паша дене кылдалтше предпрятийлашке коштыныт, агротехнологийын түн виктышыже-влакым шымленит, проектым шке гыч возеныт.

М.Степанова «Биоэффективная белковая кормовая добавка «Чёрная львинка» пашаж дене палдарен да сенгышыш лектын.

Дарья ден Мария ты школышто келге шинчымашым налыныт, ятыр йолташым муыныт. Ёдыр-влакым кугу кўкшытыш шумышт дене шокшын саламлена!

М.Ю.ТИМОФЕЕВА.
Волжский округ.
Фотом школ архив гыч налме.

Пиалан улмемым шижынам

Мый шукерте огыл Марий кугыжаныш университет пеленысе профильный смене гыч пörтылынам. «Университетские смены» маналтеш. Ты проектым «Движение Первых» толкын «Молодежь и дети» национальный проект радамыште илышыш шындара. Тудо ончыкылык професийым ойыраш полшымо, кўшыл образованийым налме дене палдарыме шонымаш дене эртаралтын. Республикысе түрлө кундем гыч 20 ёдыр-рвезе погыненна. Кок отряд лийын: «Платоновичи» ден «Черемши». Мый кокымшышто лийынам. Лу кече жапыште шуко ум пален налынам, ятыр уста, чолга йолташым муынам. Кажне кечын экскурсий дене коштынна. Кугу тўткышым Марий Эл Республикыште илыше калык-влакын тўвырашлан, йўлашлан, истори-йышлан ойыренит. Мыланем

Наталья — ректор
М.Н.Швецов дене пырля.

моткоч келшен, пиалан улмемым шижынам. Йон лиеш гын, весканат уло кумылын каем.

Наталья ТИТОВА.
Морко, Купсола.
Фотом вш архив гыч налме.

4-17 ияш ёдыр-рвезе-влак,
«Зеленый путь» всероссийский
экологический сўрет
конкурсшто мастарлыкдам
тергыза. Сўретдам
1.cheringa@spb-neo.ru адрес дене
электрон почтыш 15 сентябрь
марте колтыза.

«Росмолодёжь» агентствын
«Больше, чем путешествие»
программыж ден «Движение
Первых» йоча толкын «Время
открытий» всероссийский
акцийым увертареныт. Тидлан
кугыжаныш пайрем, шарнаш
кўлмө кече годым тўшкан походш
кайыман. Тўрыс увер — rohod.
morethantrip.ru сайтыште.

«Красная книга в моих руках»
всероссийский конкурс —
14-20 ияш уста ёдыр-рвезе-
влаклан. Пўртўсым аралыме,
шуэн вашлиялтше янлык, кушкыл
нерген кўчык фильмым войзыман.

10-21 августышто йоча сату
да школ арверын качествышт
ден лўдыкшыдымылыкышт
шотышто шокшо линий пашам
ышта. Роспотребнадзорын
Марий Эл Республикысе
управленийышкыже 68-19-44,
68-19-21 номерла дене
йынгыртен, йодышым
рашемдаш лиеш.

Шахмат дене Азийын
первенствыштыже юниор-влак
коклаште Марий Эл гыч Максим
Волков шортньо медальым сенген
налын. Саламлена!

Самырык-влакын тўнямбал
фестивальышкышт йотэл гыч
ушнышо участниклан руш
классике книга пөлекле. Йот
йылме дене книгам ойыро да,
ты книгам молан темлымет да
Россий нерген шонымашет возен,
кўргышкыжө кагазым пыште.
Пөлекым Республикысе йоча
да самырык-влаклан В.Колумб
лўмеш книгагудыш
20 август марте кондо.

Пресс-конференций годым.

Машинам вўдышлан, велосипед, самокат але вес транспорт дене кудалыштшылан, йолешкылан корнышто моткоч тўткө лийман. Корно правил-влакым эскераш кўлмым ушештараш манын, «Продвижение безопасности» социальный кампаний Российын 40 регионштыжо пашам ышташ тўнгалын. 7 августышто «Марий Эл» увер агентствыште тидын шотышто пресс-конференций эртаралтын.

– Кампаний тений корнывожлан кугу тўткышым ойыра. Тушто тўр-

лө амаллан көра туткар чўкыдын лиеда. Лўдыкшыдымылык правилым эскерыман. Сентябрь гыч ноябрь марте йочасадлаште, школлаште ятыр мероприятийым эртараш шонен пыштыме. Изирак-шамычлан спектакльым ончыктена. Кугурак-влаклан тагасымаш сынан модмашым ямдыленна. Тыгак конкурс-влак лиедат, – палдарыш социал кампанийын экспертше А.О.Емелина.

Оля МОШКИНА.
Авторын фотожо.

Пырля лудына, келшен илена

Тўнгалтышыже –
1-ше лаштыкыште.

Вашлиймашым «Кече» йоча журналынсылнымут редакторжо Кристина Архипова эртарен. Тыгак ўдыр-влак йоча серызе Виктор Мальцев дене палыме лийыныт.

– Мастер-класс моткоч онгай ыле. Ятыр пайдале уверым пален налынам. Йомакым возаш шичме деч ончыч жанрым ойыраш, тўн геройым шонен муаш кўлеш. Йомак лудшым молан-гынат туныктышаш, – каласыш Марий книга фестивалыш ушнышо Лера Целищева. Ўдыр Йошкар-Оласе 32-шо номеран школышто 4-ше классыш вончен.

Ончырыште книга-влак тўрлө сынан лийыныт. А мынаре? Шотлен от пытаре! Кажныжым кучен лаштыкыме да налын кайыме шуын. «Марий книга издательстве» савыктыш пўртын темлыме ончырыштыже утларакше Ангела Тимоеван «Танюш да мый» ден «Пеледыш таман пагыт», Наталия Семейская «Добрые ёжики», Алексей Баевын «Жизнь Вовы»

книгаже-влакым ойыренит. Тыгак икшыве-шамыч ача-авашт, коча-ковашт деч «Белая лебедушка» руш йылме дене возымо марий калык йомак сборникым (снимкыште) налын пуаш йодыныт.

Марий Элын рўдолаштыже эртаралтше книга пайремыш Виче кундем гыч Евгения Вадимовна Ильина кокымшо гана ушнен.

– Йока-влаклан келшыше ятыр книгаг конденна. Изирак ўдыр-рвезе-влак мотор сўретаным, йўкым лукшым ойыренит, фантастике жанр дене возымо савыктышым йодыныт. Йошкар-Олаште книгаг куанен налит, лудыт. Тидыже моткоч куандара, – палдарыш тудо.

Книга – мемнан туныктышына да поро йолташна. Марий книга фестивалыш ушнышо икшыве-влак тидым раш палат. Садлан лышыл енгышлан ятыр книгаг налыктеныт, мўнгысö книгагудыштым пойдареныт.

Оля МАЙКОВА.
Авторын фотожо.

Кенгеж

Кажне енгын йоратыме пагытше уло. Мыланем кенгеж лишыл. Шочмо верыштем ты пагыт моторлыкшым тўрысnek почын ончыкта. Тудо шокшо, волгыдо да чевер чия дене темше.

Марий Элыште кенгеж эркын лишемеш. Эн ончыч юж пеледше шудо пуш дене темеш, вара пушенгыште лышташ шарла, пытаргышлан кече утыр ырыкташ тўнгалеш. Чодыра ден пасу шинчам куандарат: ужар шудо, пеледышын чевер тамгалаже, патыр пўнчө ден куэвлак шкешотан сўретым ыштат.

Кенгежым ер ден энгер-влак чонным сымыстарат. Вўдшат тушто яндар. Серым тўрлө кушкыл сўрастара. Вўдыштö колын модмыжым, вўд ўмбалне вўдшырчыкын чонгештылмыжым, а серыште лудо-влакын шылын шинчымыштым ужаш лиеш. Кенгеж кастене вўд воктене жапым эртараш поснак ямле. Юалге южым шўлалтен, кече шичмым эскерен, серыште ракатланен шинчаш моткочак сай.

Марий чодыраштак кенгежым илыш шолеш. Тушто понгым, емыжым погаш лиеш. Чодыра йолгорно пўртўсым йоратыше-влакым чашкерла көргыш ўжеш.

Марий кенгеж – калыклан волгыдо шарнымашым пөлеклыше жап. Тыгодым меат, унала толшо-шамычат тыште куанен калаш.

Серафим УХОВ.
2-шо номеран Марко школ.

Ял пайрем

Шукерте огыл Кугу Шигаг ялын 230 ияш лўмгечыжым палемденит. Пайремыш меат, «Изи шўдыр» ансамблын ўдыржө-влак, ушненна. Ял калык да уна-шамычлан сылне мурпөлекым ямдыленна. Ты кундем нерген шуко онгайым пален налынна. Кугу Шигагыште икымше марий ўдырамаш-сўретче Елизавета Дмитриевна Аглашкина шочын. Ме шочмо вернан эртыкшым шымлена да налме шинчымашым вес тукымлан арален кодаш тыршена.

Ирина АНДРЕЕВА.
Звенигово, Красногорский.

Арина – чолга ўдыр

Ача-авамлан изи Арина шўжаремы ончаш полшем. Тудо кум ияш, пеш чолга, писе ўдыр. Пазлым погаш кумылан. Ончыч ужаллам кузе ушаш кўлым ончыктем, умбакыже ске тырша. Мотор книга-влакым пырля лаштыклена, сўретым чиялтена.

Арина пакчаште түрлө сомылым ышташ полша: кертмыж семын шўкшудым кўреш, вўдым шава, мландым пушкыдемда. Пакчаштына пеледыш ятыр. Нуным коктын куанен ончена.

Вика ИВАНОВА.
Морко, Коркатово.

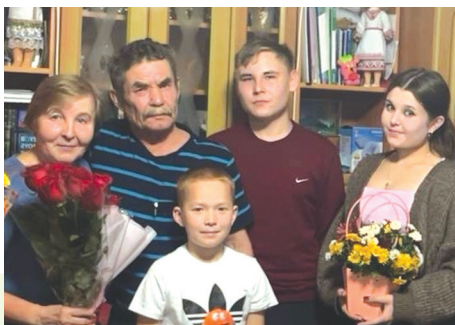
Изи шўжарем

Мыйын изи шўжарем, Моторем да падырашем Шочмо кечым пайремлен. Тудо ик ийым темен.

Кутыркалаш йората, Совым куанен пера. Сылне мурым мурыктем, Түрлө семын модыктем.

Ярослава СЕМЕНОВА.
Морко, Арын.

Йөрәтем, аклем, тауштем

Юрий Иванович ден Валентина Ефремовна – уныкаш-влак дене пырля.

Вий – тукум кылыште

Шернур округ гыч Васеевмыт еш **(снимкыште)** мер ылышыште, спортышто шкеныштым чолган ончыклат, усталык корныштат тўвыргө. Зинаида Климентьевна ден Сергей Васильевич Шернур округ Шолэнгер ялыште шочын-кушкыныт. Кызыт Шернур посёлкышто илат. Мужырагмыштлан – латныл ий. Кок ўдырым ончен куштат.

Кажнын – шке сомылжо

Зинаида Шернур округ администратийын тўвыра пөлкаштыже тўн бухгалтерлан пашам ышта. Районысо тўвыра пашаен-влак кокласе профсоюз организацийын председателъже, Самырык-влакын парламентыштын енге, тўвыра пашаен-влак кокласе общероссийский профсоюзын самырык-шамычын советыштын енге, волонтер, поро кумылым ончыктышо рўдер пеленысе самырык еш клубын участникше. Сергей автовышкыште машинистын сомылжым шукта.

Полина ўдырышт 2-шо номеран Шернур школышто 8-ше «Б» классыш вончен. Волейбол дене модаш кумылан. Алина 2-шо «А» классым тунем пытарен. Районысо йоча спорт школ пеленысе ече дене ўчашымаш секцийыш коштеш. Ўдыр-влак «Грация» школ ансамблын участникашты улят.

Лектыш куандарыше

Васеевмыт жапым пырля эртараш тыршат.

– Тўрлө мероприятийыш рўж ушне-на. Куржталына, конкурслаште мастарлыкнам тергена. Икманаш, районнын мер ылышыштыже чолгалыкым ончыктена. Тиде икте-весе кокласе вашкылым пенгыдемдаш полша. Ончыкыжым, иквереш погынен шинчын,

ты татым порын шарнаш тўнгалына. Нылытын иквере улмо годым чонлан сай. Садлан чодыраш понгылан коштына, олыкышто саскам погена, кундемым шымлена, – палдарыш озавате.

Ты мут лектыш дене пенгыдемдалтеш. Сенгымашышт ятыр. Мутлан, кодшо ийын «Шернур! На старт» еш фестивальыште икымше верым сенген налыныт. «Россия – страна возможностей» регионысо проект радамаште эртаралтше ик фотоконкурсышто «Фотопамять» тагасыште 3-шо вер дене палемдалтыныт.

Ик вельш ончат

Еш, тукум кыл – эн пенгыде вий. Тидым тачысе лаштыкын геройжо-влак раш умылат.

– Ме ваш полшен, улымен, энгертен илена. Пиалымат, ойгымат икте-весе коклаштына пайлена. Ончыкылык шотышто ик вельш ончена, – маныт Васеевмыт.

Оля МАЙКОВА.
Фотом еш архив гыч налме.

Ковам – Валентина Ефремовна Антропова. Йочасадыште 37 ий пашам ыштен. Кажне кечын ньога-влакым у сомыллан туныктен. Тўнян моторлыкшым ужын моштышо, ылышлан йывыртыше ятыр ўдыр-рвезым куштен. Ковам дене пырля жапым эртараш келша. Коктын түрлена, кочкаш шолтена. Тыгодым чон почын кутырена.

Поро, мунло, еш верч тургыжлан-ныше кочам ден ковамым моткоч йөрәтем да нунын дене кугешнем.

Вика АНТРОПОВА.
Кужэнгер, Иўледўр.
Фотом еш архив гыч налме.

Шенгеке ончыде, ончыко ошкылеш

Марий Турек район Арбор школышто 9-ше классым тунем пытарыше Ульяна Фёдоровам (снимкыште) шукертсек палем. Изирак класслаште тунеммыж годым «Ямде лий» газетыш чолган возкала ыле. Эше ўдыр спорт дене пенгыде кылым куча. Тарванылмыже, кутырымыжо, койыш-шоктышыж гычак спортсмен улмыжым палаш лиеш.

— Мый спорт туризм дене кылымкучем. Икымшеклассыште тунеммем годымак ты секцийыш кошташ тўнгалынам. Тўнгалтыште чылажым умылен омыл, но тренировка кугу лектышыш шуаш полшен. Физкультур дене туныктышем Людмила Николаевна Семёновалан келге шинчымашым пуымыжлан кугу таум ойлем. Тыгак спортлан Женя изам шўманген, тудын деч вараш кодмем шуын огыл. Авам ден акамак жапше годым чолга спортсмен лийыныт. Мыланем кажне сенгымаш шерге. Икымшым сайын ом

шарне, но ече дене тагасымаште икымше классыште икымше гана чыланыштым ончылымем тачат чонемым ырыкта, — ойла ўдыр.

Чынжымак, Ульянан спорт туризм дене тагасымашлаште сенгымашыжым шотлен от пыта-ре! Медведево район Куяр посёлкышто эртаралтше спорт туризм дене Марий Эл Республикын первенствыштыже ече дене коштомаште, пешеходный дистанцийыште тўрлў ийыште сенгыше-влак радамыш лектын. «Весенний призыв» спорт туризм дене всероссийский тагасымаште 2025-2026 ийлаште кокымшо да кумшо лийын. «Лўдыкшыдымылык школ» («Самырык утарыше») республикысе тагасымаште тўшка зачётышто кокымшо верым сенген налыныт. «Российын ечыгорныжо-2026» районысо тагасымаште кокымшо толын. Куштылго атлетике дене районысо многоборьеште тўрлў дисциплине дене икымше да кокымшо верлам сенген налын.

— Спортсмен эре ончыко кайышаш, шенгеке нигунам ончышаш огыл. Тыгак тудо чолгалык, лўдымылык дене ойыртемайтшаш. Спорт дене кылым кучена гын, тазалыкна пенгыде, капкылна лывырге лиеш. Спорт чыла могурымат виянда, кеч-могай нелылыкым чытен лекташ полша, — ойла Ульяна.

*Христина АЛЕКСАНДРОВА.
Фотом еш архив гыч налме.*

Кумытынат сенгенна

Шукерте огыл акам, авам дене «Три храма» тагасымашке миенна.

Порат кундемысе черке гыч тўнгалын, Йыранъял, Карай, Олыкъял ялла гоч чодыра, пасу, олык корно дене Никольский скитыш лу менгым куржынна. Тушто экскурсийым эртареныт. Вара Азъял кундемысе черке марте куд километрым чыменна. Тыште сенгыше-влакым саламленыт, грамото ден медальым кучыктеныт. Мый 18 ияш марте ийготан ўдыр-влак коклаште сенгышыш лектынам, Саша акам ден авам шке ийготан ўдыр, ўдырамаш-шамыч коклаште кумшо лийыныт. Моткоч йывыртенна.

Тале спортсмен, марафонец, кумыкышто куржталмаш дене Российын чемпионжо, историй шанче кандидат Вячеслав Николаевич Мартяновлан тыгай тагасымашым эртарымыжлан кугу таум ойлена.

Марина – Саша акаже, аваже да В.Н.Мартянов дене пырля.

*Марина СТЕПАНОВА.
Волжский, Упшер.
Фотом еш архив гыч налме.*

Шондыкым кычалынна

Кажне кушкыжмын школыштына «Марийское лето с Движением Первых» уремысе фестиваль радамыште могай-гынат онгай мероприятий эртаралтеш. Физкультурникын кечыжлан пўлеклалтше «Шондыкым му» модмаш пеш келшен. Тудым туныктышына Валентина Ивановна эртарен. Кўлеш арвер марте миен шуаш манын, тўрлў йодмашым шуктенна: скакалке дене тўрштылынна, шўдышым пўрдыктенна, мечым кышкылтынна. Чулымлыкнам, писылыкнам тергымеке веле кушто кычалаш кўлмў нерген палдарыше кагазым пуэныт. Шондыкым лаштыра лыстанвўнчў йымалне муынна. Тушто тўрлў кампетке лийын. Шере сийлан моткоч йывыртенна.

*Ульяна НАУМОВА.
Медведево, Турша.*

Кугезе кова-кочана-влак, икшы-ве кушмо семын, тудын кажне ийгот йыжынжылан келшен толшо пайдале ойсавыртышым, кумылым савырыше мутаршашым шонен луктыныт. Чылажат нӧргӧ айдемын кушмаштыже, койыш-шоктышыжо пенгыдем-маште чын корно дене каяш кӱлмым ончыкташ шонымо дене шочын.

Икшывын аза улмыж годым ава утларакше малтыме мурым мура. Иоча кугурак лиешат, онгарчык, мут-модыш (пестушки, потешки, прибаутки) полшымо дене модыкта. Мо тыгай онгарчык? Тиде йодышым филологий шанче кандидат, Марий туныктыш институтын доцентше А.Н.Петухова (**снимкыште**) «Пӱртӱс — айдемын шепкаже» книгаштыже кумдан почын пуэн.

— Аза кушкеш, йырвелым шке семынат, ача-ава, моло ен-влак пеленат кумданрак шымлаш тӱнгалеш. Икшывым куштымаште у йӱн-влак кӱлыт. Онгарчык — изи йоча дене мод-мо годым каласыме шкешотан кӱчык почеламут. Онгарчык, онгайчык да моло ушан ой-шамыч, тукум гыч тукумыш куснен, таче мартеат илен кодыныт гын, нуно моткоч серыпле виян да кӱлешан лийыныт. Сандене кызыт ме тудым илыш-йӱлашкына пӧртылтымӧ нерген кӱлынак шонышаш улына. Нуно мемнам утларак тале, ушан-шотан, поян шӱм-чонан лияш туныктат, — ойла Алевтина Николаевна.

Теве изи чинче падыраш шепкаште, авадын чызе шӧржӧ дене темын, шыма омымура йӱкеш мала. Помыжалташ тӧчен, эплын кечкыжалта веле — аваже, ачаже я коваже, шыргыжалын, нӧгажым капкылже мучко икмыняр гана ниялтен колта, ныжыл сем дене онгарен, пачаш-пачаш пелештен, «йогыжым» колташ полша. Тыгодым изи икшывыжат

могыржым шуйдара, шыргыжалаш тӧча.

«Кус-кус-кус-с («Куш-куш-куш» манмым ончыкта)!

Йогыжо йол мучашке кайыже (кӱшыч ӱлыкӧ ниялта),

Пиалже вуй мучашке кӱзыжӧ (ӱлык кӱшкӧ ниялта).

Кече — пыл помыш (ӱпшым ниялта),

Коля — кашка помыш

(йол мучашыш ниялта).

Мичу (йочан лӱмжӧ) — аваж помыш (мӱшкыр мучко йыр ниялта).

Оза паша — конга йымаке

(кидшым нӧган кид йымакше шылта)».

— Шергалына ты мутмодышын рӱдӧ шонымашыжым. Кеч-могай ийготан улына гынат, помыжалтмеке, ныжылге йӱкым шыман пелештена, тыматле ончалтыш дене шинчанам почына. А эше лишыл егна вӱчкалтен-вӱчкалтен ниялта гын, чонланна кузе чучеш? Моткоч чот сайын, шулдыр пуйто кушкеш! Тыгай нӧлтшӧ кумыл дене кыселмеке, чоныштат ош-яндар шонымаш ылыжеш, да вара, очыни, кечыжат порын эрта. Изи икшывылан тиде пуйрак шерге. Шыма йӱкеш кушшо йочан чонжат волгыдо да поро лиеш. Пачаш-пачаш ойлымо шомак-влак йылмыжым лывыртат — вашкерак мутланаш тӱнгалеш, уш-акылжым пойдарат (уэш-уэш ойлымо шомак вашке шарналтеш), капкылжат мочоло-гынат пенгыдырак лиеш — шкешотан массаж ышталтешыс! — улылтар А. Петухова.

Теве вес онгарчык:

«Кус-кус-кус-с,

Йогыжо йоген кайыже-е-е,

Сайже модын кӱзыжӧ-ӧ.

Ӱдыремже — каче помыш!

Эргымже — ӱдыр помыш!

Оляшкан лашка — вӱдан лашка,

Шӱжеранлашка — чим лашка».

«Ӱдыремже — каче помыш, эргымже — ӱдыр помыш...» манме, мутат уке, аван икшывыжын ончыкылыкшо нерген шонымыжым ончыкта. Кушкын шуын, марлан каяш, ӱдыр налаш йӧршӧ, тукум шуйышо лийже манме тыланымаш сугынь дене кылдалтын.

А теве аваже изи икшывыжым кумык савыралын пышта да шыман гына тупшым вӱчкалтен-пералтен пелешта: «Сукыржо кӱын, уке-е-е?» Тунамак шке вавешта: «Уке-е-е!

Эше пушкыдырак».

Угыч ниялта, вӱч-

калта, адак саде йо-

дышыжым пуа. Ва-

раже кӧнен каласа:

«Кӱын. Ужат, могай

пенгыде!» Тупым

пералтен ыштыме

тыгай массаж ик-

шывын шодыжым эрыкташ полша.

Теве икшывына эркын-эркын

йолӱмбаке шке семынже шогалаш

тӧча. Тудым кумыланген, аваже тыге

пелешта:

«Тӱннык шикш,

Тура шикш.

Тӱннык шикш,

Тура шикш -

Лай мардеж

Пуалеш».

Ошкылаш тӱнгалешат, ава эргыжлан ӱшанлынак шогалаш ик кидшым але парняжым шуялта да шыман каласа:

«Изи Саша (але маскаиге) кушко кая?

Моко погаш кая».

Але весе:

«Изи Саша кузе кепшылым руа?

Тып-топ, тып-топ руа».

Жап эртен, изи икшыве куржаш тӧча. Аваже адак тудлан шомак дене ӱшаным, вийым ешара:

«Шуар печкем шурем-шурем:

Шӱлым шурем.

Уржам шурем —

Чи-чи толеш!

«Чук!» — ышта.

Писын курж —

Чи-чи покта».

Мутат уке, камвочде, иктат кошташ ок тунем. Но ава тыгодымат лыплан-дарыме мутым ойла. Корштымо верже йыр шола кидшын лӱмдымӧ парняж дене онгым сӱретлыме семын ниялта:

«Маскаигын коршта.

Рывыжигын коршта.

Меранигын коршта.

Изи Сашыкын огеш коршто».

Христина АЛЕКСАНДРОВА.

Фотом еш архив гыч налме.

Умбакеже
QR-код
полшымо
дене лудса.

1799 ий 15 августышто генерал Александр Васильевич Суворовын вуйлатыме руш войска Нови ола воктене кредал-маште француз-влакым сенген.

Калык пале

14 август –
Мүй спас

Куку нур воктен мур – мүй лиеш.

Мүй пагытыште тўтыра лиеш – мүйлан айват.

Лекше мўкшигым шындаш кўртнў йўк кўлеш.

Карашыште игылык йыгыре-йыгыре улыт гын, мўкшава самырык, тыште-тушто веле гын, шонго але туйо.

Мўкш пурым-лекме рожым изин кода гын, теле йўштў лиеш, кугун – лева.

Ой-канаш

Шекланыза

Кўдырчан йўр годым туткарыш логалаш огыл манын, икмыняр ой-канашым шотыш налза.

Пўртыштў улыда гын, уремыш ида лек. Омсам, окнам петырыза. Электроприбор-влакым, телефон-дам йўртыза.

Конгаш ида олто.

Пасушто шкет шогышо пушенге йымалан ида шыл. Лап верыш вочса.

Йўштылаш, вўд воктене мо-даш, колым кучаш ок лий.

Йўр йымалне куржталаш, тўрштылаш лўдыкшў.

Ойыртемалтше пайрем

Шукерте огыл класс, ача-ава-влак да туныктышем дене пўртўс лонгаш миенна. Ты кече шочмо кечем дене келшен толын. Торт олмеш арбуз лийын (**снимкыште**). Пырля түнемме рвезе-влак, мыйым пўкеныш шын-ден, латик гана кўшкў нўлтенит. Шочмо кече годым кажнымым тыге саламлена. Ты йўла моткоч келша. Пайремом онгайын, ойыртемалтшын эртен.

Вася МОСКВИН.
2-шо номеран Шернур школ.

Кид парням лывыртыман

Изирак ийготан икшыве-влак-лан кид парням лывыртыме пашам чўчкыдынак ыштыктыман. Тиде тазалыклан моткоч пайдале. Садлан 80-ше номеран «Ўжара» йочасадыште «Мастар кид» кружокым вўдем. Ўдыр-рвезе-шамыч дене арняште кок гана вашли-йына да тўрлў поделкым ыштена (**снимкыште**). Пластилин, тўр-

лў тўсан кагаз ден картон, клей, вашкўзў – чылажымат йоча-влак моштен кучылтыт. Лекше арверым нуно ача-аваштлан пўлеклат. Тыршен ыштымышт, шушаш занятий нерген йодыштмышт кумылым савыра да кружокым эшеат онгайын эртараш тарата.

Надежда ГОДУНОВА.
Авторын фотожо.

Газетым Кыл, информационный технологий да массовый коммуникаций сферым эскериме шотышто федеральный службын Юл кундем федеральный округысо управленийшыже регистрироватыме. Номер – ПИ № ТУ52-01404, 2023 ий 22 сентябрьыште пумыо.

Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.
Директор – Е.И.КУЗНЕЦОВ.
Тўн редактор олмеш – О.В.МАЙКОВА.

Индекс П4696.
Тираж 1500 экз.
Заказ
Формат – А-4-8.

Учредитель-влак:
Марий Эл Республикысе Тўвыра, печать да калык-влакын пашашт шотышто министерстве, Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.

Редакций да издатель: Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ, 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооруженный Вийын 70-ше идалькше урем, 20-шо пўрт. Тел. 8(8362) 45-22-82.

Газетым редакцийыште погымо да верстатлыме, «Марий Эл Республикысе Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.

Печатыш пумыо жап – 14-00, фактически – 13-00.

Авторын да редакцийын шонымашышт тўрлў лийын кертят. Серыш-влак мўнгеш огыт колталт. Ак – кутырен келшыме почеш.

vk.com/yamde_lii
t.me/yamdellii
yamde_lii@mail.ru
yamdelii@mediamari.ru
(автор-влаклан)
Сайтын адресше: ямделий.рф

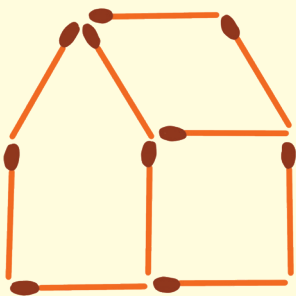

У конкурс

Павел ПЕРМИНОВ.
Звенигово, Кожласола.

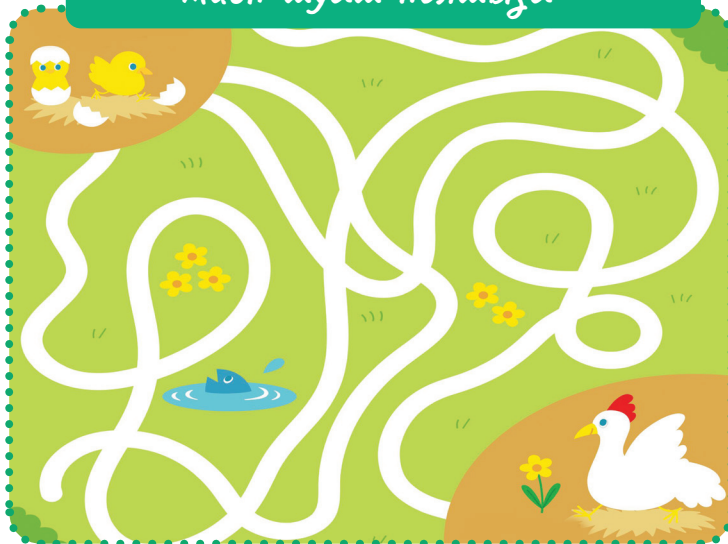
Тиде пörтым
10 шырге
гыч чоңымо.
Тудым вес
могырыш
савыраш кок
шырпым гына
вашталташ
күлеш. Кудым?

Сүретым чиялтыза

Чывылан чывиге-влак дек
миен шуаш полшыза

А ну-ка, шотлыза!

$$3 \times 2 + 1 = ?$$

$$3 - 1 = ?$$

$$1 + 2 \times 2 = ?$$

$$3 \times 2 = ?$$

$$1 + 1 - 1 + 1 = ?$$

